

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ - 4101-004-04/2014

P/14/080

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie
ul. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów
T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06
lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/14/080 - Oczyszczanie ścieków wytwarzanych w uzdrowiskach w wyniku udzielania zabiegów
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura NIK w Rzeszowie
<i>Kontroler</i>	Artur Rałowski, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 90267, z dnia 2014-04-02. (Dowód: akta kontroli str. 1-2)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Polańczyku ul. Leśna 1, 38-610 Polańczyk REGON: 370482191
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Tadeusz Jankowski Prezes Zarządu Gminnego Zakładu Komunalnego Sp. z o.o. w Polańczyku. (Dowód akta kontroli str. 3-5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Na powyższą ocenę mają wpływ działania Gminnego Zakładu Komunalnego Sp. z o.o. w Polańczyku podejmowane w celu zapewnienia właściwej jakości odprowadzanych ścieków do urządzeń kanalizacyjnych i środowiska.

W kontroli ustalono, że Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. (zwany w dalszej treści GZK) prowadzi swoją działalność zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym nr ŚR-III-2-6811/33/04 z dnia 26.10.2004 r. wydanym przez Wojewodę Podkarpackiego, wykonując badania ścieków z zalecaną częstotliwością oraz podejmuje działania, aby ich parametry spełniały normy odpowiednie dla ścieków odprowadzanych do Zalewu Solińskiego.

W kontroli wykazano, że GZK nie posiadał zezwolenia na prowadzenie zbiorowego odprowadzania ścieków wymaganego przepisem art.16 ustawy z dnia 7.06.2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm.) w dalszej części wystąpienia zwanej ustawą.

Ustalono, że GZK nie podpisał nowych umów na dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków z sanatoriami: WSK PZL Rzeszów S.A. Sanatorium Uzdrawiskowe „Dedał” oraz z NZOZ Sanatorium Uzdrawiskowe „Plon” Sp. z o.o. do czego zobowiązuje przepis art. 33 ust. 2 ustawy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Tworzenie warunków dla uzyskiwania właściwej jakości ścieków, w tym ścieków pokąpielowych, wprowadzanych do urządzeń kanalizacyjnych oraz odprowadzanych po oczyszczeniu do wód lub do ziemi.

Opis stanu faktycznego

1.1 W latach 2011-2014 nie planowano budowy urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych w związku z tym obowiązek opracowania wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych nie dotyczył GZK zgodnie z przepisem art. 21 ust. 7 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2006 r. Nr 123 poz. 858, tekst jednolity) w dalszej części wystąpienia zwana ustawą. Obecnie w Gminie Solina obowiązuje Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Gminy Solina, zatwierdzone uchwałą Nr XIV/267/2000 Rady Gminy Solina z dnia 12.12.2000 r. gdzie zagadnienia dotyczące sieci kanalizacyjnej opisano w Dziale X „Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej.”

Studium obowiązujące od 2000r. nie zawierało postanowień dotyczących oczyszczania ścieków pokąpielowych. Zgodnie z informacją uzyskaną od Wójta Gminy Solina pana Zbigniewa Sawińskiego w związku z faktem, iż studium w części opisującej infrastrukturę techniczną jest nieaktualne „Rada Gminy Solina podjęła uchwałę Nr XXIX/294/12 z dnia 12 września 2012 r. o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Solina. W nowo opracowanym Studium zawarte zostaną wszystkie dane i informacje wymagane przepisami prawa. Opracowanie Studium w drodze przetargu nieograniczonego, zostało zlecone umową nr. ZPPŚP 272.52.2012 z dnia 21 grudnia 2012 r.”

(Dowód: akta kontroli str. 8-9, 30-38)

1.2-1.3 GZK na podstawie umowy nr 1/11 zawartej w dniu 27.12.2012 r. jest dzierżawcą oczyszczalni ścieków na terenie uzdrowiska Polańczyk. Oczyszczalnia stanowi własność Gminy Solina. Zgodnie z postanowieniami umowy GZK ponosi koszty eksploatacji urządzeń i sieci wod-kan. Wszelkie modernizacje i remonty wykraczające poza zakres zwykłej eksploatacji mogą być wykonywane przez dzierżawcę po uzgodnieniu z wydzierżawiającym. W latach objętych kontrolą GZK nie odnotował problemów ze ściekami pokąpielowymi i w związku z powyższym nie przedkładał Gminie Solina projektów dokumentów zakładających budowę oczyszczalni ścieków pokąpielowych bądź modernizacji istniejącej oczyszczalni. Urządzenia kanalizacyjne funkcjonowały prawidłowo bez awarii i zakłóceń. Zgodnie z wyjaśnieniem prezesa spółki Tadeusza Jankowskiego: „Ścieki te traktowane są, jako komunalne z większością ścieków bytowych. Zakład nie odnotował żadnych zakłóceń w pracy oczyszczalni spowodowanych składem ścieków dopływających. Oczyszczalnia pracuje, jako mechaniczno - biologiczna (osad czynny) i każde ponadnormatywne stężenie jakichkolwiek związków chemicznych byłoby zauważalne w zachowaniu bakterii a w rezultacie ich zatrucie. Ścieki po kąpielowe z sanatoriów Plon, Dedal, Solinka według naszej wiedzy pochodzą z surowców dostarczonych przez Gminny Zakład Komunalny tj. woda z wodociągu gminnego oraz woda mineralna z odwiertu IG1 i IG2. Woda z IG1 jest przeznaczona do kuracji pitnych a woda z IG2 do kuracji kąpielowych od 01.01.2014 r. Ilość maksymalna wydobywania dobowego to IG1 12m³ /d i IG2 to 6 m³/d, co w rozliczeniu na wszystkie obiekty daje znikomy udział tych wód mineralnych w procentach a w rezultacie ulega

całkowitemu rozwodnieniu. Skład fizyko – chemiczny tych wód nie ma wpływu na stan techniczny instalacji kanalizacyjnej i jakości ścieków odprowadzanych do odbiornika, w związku z tym nie było potrzeby podejmowania działań wychodzących naprzeciw odprowadzaniu ścieków po zabiegowych.” Ponadto prezes wyjaśnił, iż GZK nie przedkładało wójtowi projektów modernizacji istniejącej oczyszczalni, ponieważ ścieki pochodzące z uzdrowiska mają charakter ścieków komunalnych i w większości są ściekami bytowymi”.

W toku kontroli ustalono, iż na terenie Uzdrowiska Polańczyk wydobywane są wody lecznicze z dwóch odwiertów IG1 oraz IG2. Do zabiegów kąpielowych jest przeznaczona woda z odwiertu IG2, natomiast woda IG1 jest wodą leczniczą do kuracji pitnych.

Zgodnie z protokołami wydobywania, eksploatacja źródła IG2 i dostarczanie go do sanatoriów „Solinka”, „Plon” oraz „Dedal” rozpoczęło się w styczniu 2014 r. Ilości wody leczniczej wydobywane od stycznia do marca 2014 r, kształtowały się odpowiednio (w poszczególnych miesiącach): 32,7 m³, 58,8 m³, 51m³.

(Dowód: akta kontroli str. 8-23, 30, 39-41,62-66)

1.4 W okresie objętym kontrolą GZK nie zlecał analiz ścieków dostarczonych przez sanatoria do sieci oraz ich wpływu na stan urządzeń kanalizacyjnych.

Zgodnie z wyjaśnieniem prezesa Tadeusza Jankowskiego przyczyną tego stanu rzeczy był fakt, iż GZK nie stwierdziło w trakcie eksploatacji urządzeń kanalizacyjnych: „Żadnych przesłanek o negatywnym działaniu ścieków na oczyszczalnię oraz sieć kanalizacyjną”. Ponadto prezes wyjaśnił również, iż: „Przedsiębiorstwo nie ma obowiązku badania ścieków dopływających do oczyszczalni (surowych) a praca oczyszczalni nie wykazała zmian co do jakości ścieków dopływających”

(Dowód: akta kontroli str. 8, 26)

1.5 W latach objętych kontrolą nie ponoszono nakładów inwestycyjnych na stworzenie warunków do oczyszczania ścieków pokąpielowych.

Wydatki wynikały z konieczności zapewnienia bieżącego funkcjonowania oczyszczalni i podwyższenia jej sprawności. W 2012 r. planowano wydatkować 841.600,00 zł (brutto) wydatkowano 546.492,00 zł. netto (wykonano linię do odwadniania osadu), w 2013 r. planowano wydatkować 28.784,00 zł, brutto wydatkowano 16.281,14 zł. netto (wykonano stacje zlewczą, wymieniono dyfuzory), w 2014 r. planuje się wydatkować 400.000 zł (wymiana osadników Imhoffa, agregatów napowietrzających, wymiana dyfuzorów) na inwestycje, które usprawnią działanie oczyszczalni. Zaplanowane inwestycje w latach 2011-2014 I kw. zrealizowano. W okresie objętym kontrolą nie wydawano zakazu wprowadzania do urządzeń kanalizacyjnych ścieków pokąpielowych.

Ponadto zgodnie z informacją uzyskaną od Wójta Gminy Solina: „Gmina nie ponosiła żadnych nakładów inwestycyjnych na stworzenie warunków do oczyszczania ścieków pokąpielowych, bowiem na terenie gminy ścieki takie nie występują. Ścieki odprowadzane przez ośrodki sanatoryjne (...) zgodnie z rozporządzeniem MŚ z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód i ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych do środowiska wodnego (Dz. U. 2006.137.984) są

ściekami komunalnymi. Zgodnie z §8 pkt 1 w/w rozporządzenia odprowadzane ścieki nie kwalifikują się jako ścieki przemysłowe”.

(Dowód akta kontroli str. 29, 8-9,)

1.6 Kompleksową modernizację oczyszczalni ścieków w Polańczyku przeprowadzono w latach 1999-2001. Wprowadzono nową technologię oczyszczania mechaniczno-biologiczną. Projekt modernizacji nie uwzględnił oczyszczania ścieków pokąpielowych. Ponadto prezes spółki wyjaśnił, iż: „Ścieki dopływające do urządzeń kanalizacyjnych nie mają charakteru ścieków przemysłowych, ponieważ ilość ścieków pokąpielowych w stosunku do wszystkich odprowadzanych przez sanatoria wynosi 2,32 % co czyni te ścieki komunalnymi, które nie stanowią zagrożenia dla urządzeń kanalizacyjnych i środowiska.” Prezes GZK wyjaśnił również, iż: „Informacje uzyskane z sanatoriów potwierdziły naszą wiedzę, iż wprowadzane ścieki nie stanowią problemu dla stanu kanalizacji i są zgodne z wartościami zanieczyszczeń dopuszczalnych w ściekach komunalnych oraz nie powodują zakłóceń działania kanalizacji oraz pracy oczyszczalni. Zakład wykonuje badania jakości ścieków zgodnie z decyzją pozwolenia wodno – prawnego i stoi na stanowisku, że ścieki sieci kanalizacyjne mają charakter ścieków komunalnych i nie wymagają odrębnych badań. Ponadto informujemy, że wykonaliśmy analizę średnio dobową ścieków z dnia 29.04.2014 r. dopływających do oczyszczalni i wyniki tzn. Cl – 125 mg/l i SO 2 – 49,7 mg/l z uwzględnieniem zawartości chlorków w wodzie komunalnej świadczą, że powyższe wartości (w tym ścieki przemysłowe- wody pokąpielowe) nie mają negatywnego wpływu na nasze urządzenia sanitarne jak również pracę oczyszczalni i mieszczą się w dolnych granicach stężeń zamieszczonych ujętych w załączniku nr 2 w Rozporządzeniu Ministra Budownictwa z dnia 14 lipca 2006 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych”.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od sanatoriów Dedal, Plon Solinka, Amer-pol surowcami używanymi do zabiegów kąpielowych wykonywanych na bazie wody mineralnej IG1 (przed uruchomieniem odwiertu IG2) były ogólnie dostępne w hurtowniach farmaceutycznych sól iwonicka, sól bocheńska, czy też szlam ciechociński.

(Dowód: akta kontroli str. 29,62-66,126-129,180-187)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Działania w celu zapewnienia jakości odprowadzanych ścieków do urządzeń kanalizacyjnych i do środowiska.

Opis stanu
faktycznego

2.1 Wniosek z dnia 02.06.2004 r. o wydanie pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie ścieków dotyczył wyłącznie ścieków komunalnych o następujących parametrach : BZT5-25 mgO₂/l, CHZT-125 mgO₂/l, zawiesiny ogólne -35 mg/l.

2.2 Pozwolenie wodnoprawne zostało wydane w dniu 26.10.2004 r. przez Wojewodę Podkarpackiego (decyzja nr ŚR-III-2-6811/33/04). Zgodnie z uzasadnieniem decyzji oczyszczalnia ścieków w Polańczyku przeznaczona była do oczyszczania ścieków komunalnych pochodzących z gospodarstw domowych, ośrodków wypoczynkowych oraz sanatoriów z terenu miejscowości Polańczyk.

W myśl postanowień decyzji dopuszczalna ilość ścieków wprowadzonych do Zalewu Solińskiego wynosiła: Q_{śrd} = 900m³/d, Q_{maxd} = 100m³/d.

Dopuszczalne stężenie zanieczyszczeń w ściekach wprowadzanych do odbiornika wynosiło: BZT5-25 mg/dm³ i poniżej, CHZT-125 mg/dm³ i poniżej, zawiesiny ogólne -35 mg/dm³, azot ogólny -15mg/dm³ i poniżej.

Ponadto ścieki wprowadzane do Zalewu nie mogły powodować w wodach odbiornika: formowania się osadów i piany, zmian naturalnej mętności, barwy i zapachu, zmian w naturalnej biocenozie charakterystycznej dla tych wód.

W pozwoleniu wodnoprawnym nie określono parametrów właściwych dla ścieków pokąpielowych. Stężenie zanieczyszczeń w ściekach wprowadzanych do Zalewu Solińskiego zostało określone zgodnie z wartościami zawartymi w załączniku nr 1 do rozporządzenia (Ministra Środowiska z 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego Dz. U. nr 137, poz. 984 ze zm.) charakterystycznymi dla ścieków komunalnych. W pozwoleniu wodnoprawnym oraz gminnym regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków brak jest odniesienia do ścieków o parametrach właściwych dla ścieków pokąpielowych.

(Dowód: akta kontroli str.42-54, 163-175)

2.3 Kontrola jakości odprowadzanych ścieków zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym odbywała się 4 razy do roku, w przypadku gdy 1 próbka z 4 nie spełniała kryteriów zawartych w pozwoleniu w następnym roku dokonywano sprawdzenia 12 próbek. Pozwolenie wodnoprawne nakładało obowiązek kontroli odprowadzanych ścieków w ostatniej studzience przed wylotem do wód Zalewu.

Ilość próbek pobranych do badania w poszczególnych latach kształtowała się w następujący sposób:

W 2010 r. i 2011 r. pobrano po 4 próbki w wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, iż stężenie zanieczyszczeń w ściekach mieściły się w dopuszczalnych granicach.

W 2012 r. pobrano 8 próbek. Wyniki badań wykazały, iż w 7 próbkach stężenie zanieczyszczeń w ściekach zawierało się w granicach określonych w pozwoleniu. Badanie próbki pobranej w dniu 29. 08.2012 r. wykazało podwyższone stężenie azotu ogólnego - 25,7mg/l (badanie nr SB/29421/09/2012).

W 2013 r. pobrano 16 próbek, z czego badania 2 próbek wykazały podwyższony poziom: fosforu ogólnego i azotu ogólnego –(badanie z dnia 01.08.2013 r. nr SB/39764/08/2013 - fosfor ogólny - 2,09 mg/l, azot ogólny - 15,5 mg/l, badanie z dnia 20.08.2013 r. nr SB/42039/08/2013 fosfor ogólny – 3,62 mg/l, azot ogólny- 26,5 mg/l).

W 2014 r. wykonano badanie 1 próbki, które nie wykazało odchylenia od dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń w ściekach.

W sytuacji przekroczenia dopuszczalnego stężenia zanieczyszczeń w ściekach GZK przeprowadzał dodatkowe badania, jakości ścieków oraz podejmował czynności technologiczne prowadzące do uzyskania stopnia czystości ścieków zgodnych z zaleceniami pozwolenia wodnoprawnego (zwiększenie przepływu w pompach recyrkulatu wewnętrznego na reaktorze biologicznym, czy też montaż mocniejszych mieszadeł w reaktorze biologicznym).

(Dowód akta kontroli str.: 45-51, 67-119)

2.4 Pozwolenie wodnoprawne z dnia 26.10.2004 r. nie zawierało wskazań dopuszczalnych wartości parametrów ścieków, do których odnosi się rozporządzenie Ministra Budownictwa w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzenia ścieków do urządzeń kanalizacyjnych (Dz. U. Nr 136, poz.964 ze zm.). W latach 2011-2014 I kw. wykonywano badania dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń w ściekach o których mowa w pozwoleniu wodnoprawnym. Ponadto w 2011 r. oraz 2012 r. zlecono dodatkowo badanie zawartości w ściekach odprowadzanych do Zalewu Solińskiego miedzi, cynku, oraz fenoli (indeks fenolowy). Wyniki badań potwierdziły, iż poziom wymienionych zanieczyszczeń mieści się poniżej dopuszczalnych wartości zanieczyszczeń w ściekach przemysłowych.

(Dowód akta kontroli str.: 45-51, 67-69)

2.5 Oczyszczalnia ścieków w Polańczyku jest oczyszczalnią mechaniczno-biologiczną opartą w części mechanicznej o proces cedzenia na sitach i sedimentacji w osadniku Imhoffa. W części biologicznej oczyszczanie oparte jest na zaawansowanym procesie osadu czynnego, przystosowanym do usuwania związków biogennych i sedimentacyjnych w osadniku wtórnym. Przeróbka osadu polega na jego stabilizacji, w osadniku Imhoffa w procesie fermentacji beztlenowej. Oczyszczalnia jest wyposażona w punkt zlewowy ścieków dowożonych. Zgodnie z zapisami projektu częścią technologiczną oczyszczalnia oczyszcza ścieki bytowo-gospodarcze oraz ścieki z nieskanalizowanej części miejscowości Polańczyk.

(Dowód akta kontroli str.: 123-129)

2.6-2.7 Warunki przyłączenia do sieci kanalizacyjnej wydawane dla sanatoriów udzielających zabiegów leczniczych nie posiadały wymogu instalowania podoczyszczalni ścieków pokąpielowych. Sanatoria i pensjonaty znajdujące się na terenie Polańczyka wprowadzały ścieki bezpośrednio do gminnej sieci kanalizacyjnej. W okresie objętym kontrolą nie wydano zakazu wprowadzenia do oczyszczalni ścieków pokąpielowych. Zgodnie z wyjaśnieniem prezesa GZK: „Zakład nie wydawał zakazu gdyż nie stwierdził żadnych zmian w odbieranych ściekach komunalnych mających wpływ na pracę oczyszczalni”.

(Dowód akta kontroli str. 24-26)

2.8 W latach 2011-2014 I kw. w miejscowości Polańczyk lecznictwo uzdrowiskowe było prowadzone w 4 sanatoriach. Do kuracji leczniczych wykorzystywano wody IG1 oraz IG2. Woda lecznicza IG1 (0,20 wodorowęglanowo-sodowa o zawartości wodorowęglanów (aniony)= 1372,91 mg/dm³ i sodu (kationy)=564 mg/dm³) jest przeznaczona głównie do kuracji pitnych, a do czasu uruchomienia źródła IG2 była również wykorzystywana do przeprowadzania kąpeli typu: bicz szkocki, kąpiel perełkowa oraz w niewielkim zakresie jako surowiec do zabiegów balneologicznych z domieszkami ogólnodostępnych soli lwonickiej lub soli bocheńskiej. Od stycznia 2014 r. jest eksploatowana woda IG2 (0,86 chlorkowo-wodorowęglanowo-sodowa, jodkowa) i stosowana do kuracji kąpielowych przez 3 sanatoria (są to: Fundacja „Pomoc” Sanatorium Uzdrowiskowe „Solinka” oddział w Polańczyku,

WSK-PZL –Rzeszów S.A. Sanatorium Uzdrawiskowe „Dedal” , Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Sanatorium Uzdrawiskowe „Plon” sp. z o.o.). Zgodnie z analizą fizykochemiczną z dnia 12.03.2013 r. wody IG2 zawartość poszczególnych składników mineralnych wynosi: chlorki (aniony) =3800 mg/dm³, jodków (aniony)=25 mg/dm³ , wodorowęglanów (aniony) =1952 mg/dm³, sodu (kationy)=2910 mg/dm³. Woda przeznaczona jest głównie do kąpieli leczniczych i nie zawiera substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, których wprowadzanie w ściekach do sieci kanalizacyjnej wymagałoby uzyskania pozwolenia wodnoprawnego. Zgodnie z analizami przeprowadzonymi przez zarząd GZK ścieki pokąpielowe na bazie IG 2 stanowiły (w okresie od 1.01 do 31.03. 2014 r). 2,32% ogólnej ilości ścieków odprowadzanych z sanatoriów. W latach 2011-2014 ścieki uzyskane z wody IG1 stanowiły odpowiednio: 0,75 %, 0,66%, 0,50%, 0,72% ogólnej ilości ścieków odprowadzanych z sanatoriów. Wprowadzanie ścieków w wskazanej ilości nie stanowiło zagrożenia dla urządzeń kanalizacyjnych.

Umowy GZK z sanatoriami na dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków nie zawierały postanowień dotyczących ścieków pokąpielowych. Nie określano w nich również wartości zanieczyszczeń możliwych do wprowadzenia do sieci kanalizacyjnej ujętych w rozporządzeniu Ministra Budownictwa z dnia 14 lipca 2006 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania tych ścieków do urządzeń kanalizacyjnych (Dz. U. 136, poz964 ze zm). W związku z tym nie określano punktu pobierania próbek, nie wymagano posiadania pozwolenia wodnoprawnego. Zgodnie z wyjaśnieniem prezesa GZK „W umowach z ośrodkami nie podawano wartości zanieczyszczeń możliwych do wprowadzenia do sieci komunalnej, ponieważ skład ścieków zależy od składu fizyko-chemicznego surowca dostarczanych do ośrodków.” Prezes wyjaśnił również, iż: „W umowach ścieki traktowane są, jako komunalne o normach zanieczyszczeń dotyczących ścieków komunalnych”.

(Dowód akta kontroli str.10-23, 62-66, 130-143, 188-207)

Umowa z Sanatorium Uzdrawiskowym „Solinka” (z dnia 2.01.2006 r., nr 1/01/2006) nakładała obowiązek na usługobiorcę odprowadzania do kanalizacji sanitarnej ścieków odpowiadającym normom ustawowym, ponadto została zawarta na czas nieokreślony i mogła być rozwiązana w każdym czasie za zgodą obu stron. Postanowienia umowy określały również uprawnienia GZK do zamknięcia przyłącza w sytuacji wprowadzania do kanalizacji ścieków, które nie odpowiadają ustawowym normom.

Umowa z Amer-pol (z dnia 2.05.2006 r.) nakładała na sanatorium obowiązek wprowadzania do sieci ścieków o stanie i składzie nie zagrażającym prawidłowej eksploatacji urządzeń kanalizacyjnych określonych w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. GZK uprawnione było do zamknięcia przyłącza, gdy jakość ścieków nie spełniała wymogów ustawowych. Umowę zawarto na czas nieokreślony z możliwością wypowiedzenia niezwłocznego za porozumieniem stron, lub przez przedsiębiorstwo za trzymiesięcznym wypowiedzeniem w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania umowy.

Umowy z dnia 1.12.1999 r. z sanatoriami: Plon (umowa nr.3/XII/99) oraz Dedal (umowa nr 15/W/XII/99) dotyczyły ścieków komunalnych, zgodnie z ich postanowieniami mogły być wypowiedziane za trzymiesięcznym wypowiedzeniem przez każdą ze stron.

W kontroli stwierdzono, iż umowy z sanatoriami: Plon (umowa nr.3/XII/99 z dnia 1.12.1999 r.) i Dedal (umowa nr 15/W/XII/99 z dnia 1.12.1999 r.) nie zostały

zawarte w trybie przewidzianym w art.33 ust 2 ustawy do dnia 30.04.2014 r. Ponadto nie spełniały wymagań art.6 ust.3 ustawy.

Ustalono również, iż GZK nie posiada wymaganego przepisem art. 16 ustawy zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków.

(Dowód akta kontroli str. 58, 62-66, 130-143,228)

2.9-2.10 GZK nie prowadził badań składu chemicznego ścieków komunalnych w tym pokąpielowych wprowadzanych do sieci kanalizacyjnej przez sanatoria udzielające zabiegów GZK nie posiada w związku z tym analiz wpływu tych ścieków na jakość ścieków oczyszczonych.

Zgodnie z art. 9 ust 3 ustawy oraz § 6 regulaminu dostarczania wody (Uchwała RG XXXI/487/06) przedsiębiorstwo powinno sprawdzać jakość i ilość ścieków odprowadzanych oraz warunki ich wprowadzania do sieci. Prezes spółki wyjaśnił: „Odnosnie przepisu art. 9 ust. 3 i ust. 2 o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę GZK ścieki z Sanatoriów Amer – Pol, Solinka, Dedal, Plon, według naszej wiedzy pochodzą z surowców dostarczanych przez GZK tj. woda z wodociągu gminnego oraz woda z odwiertu IG-1 i IG-2. Skład chemiczny nie ma wpływu na pracę urządzeń oraz technologię oczyszczalni, ponieważ ilość dostarczanej wody z IG-2 z podwyższonym chlorkiem jest w bardzo niewielkiej ilości i ulega prawie całkowitemu zmieszaniu z innymi ściekami bytowymi a tym samym rozwodnieniu”.

(Dowód: akta kontroli str. 58-59, 62-66)

2.11. W okresie objętym kontrolą Podkarpacki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska podejmował trzykrotnie czynności kontrolne w GZK sp. z o.o. Stwierdzone naruszenia i nieprawidłowości były usuwane przez zarząd GZK w terminach wyznaczonych w przedmiotowych zarządzeniach.

W 2011 r. zgodnie z zaleceniem zarządzenia pokontrolnego z dnia 09.08.2011 r. GZK zebrał całą dokumentację dotyczącą zagospodarowania osadów powstałych w eksploatacji oczyszczalni oraz zobowiązał się do przestrzegania procedur przy unieszkodliwianiu powstających odpadów eksploatacyjnych.

W 2012 r. zgodnie z zaleceniem zarządzenia pokontrolnego z dnia 20.08.2012 r. GZK w celu obniżenia stężenia azotu ogólnego w ściekach zwiększył przepływ w pompach recyrkulatu wewnętrznego w reaktorze biologicznym oraz zainstalował mocniejsze mieszadła komorze denitryfikacji i nityfikacji.

W 2013 r. w związku z zarządzeniem z dnia 30.07.2013 r. wzmożono nadzór nad eksploatacją urządzeń w oczyszczalni ścieków w Polańczyku.

(Dowód akta kontroli str.70-119)

2.12. W latach objętych kontrolą podmioty zewnętrzne nie prowadziły badań składu chemicznego ścieków pokąpielowych wprowadzanych do urządzeń kanalizacyjnych przez sanatoria. Kontrola jakości ścieków odprowadzanych była dokonywana na podstawie zleceń GZK, przez akredytowane laboratorium SGS Eko-Projekt Sp. z o.o. w Pszczynie, zgodnie z wymaganiami pozwolenia wodnoprawnego.

(Dowód akta kontroli str. 62-66)

2.13. W umowach zawieranych z sanatoriami wykonującymi zabiegi nie określano ilości i parametrów ścieków pokąpielowych. Ponadto GZK nie posiada wniosków sanatoriów o przyłączenie do sieci kanalizacyjnej. Zgodnie z wyjaśnieniem prezesa spółki „GZK rozpoczynając działalność przyjęła urządzenia wod.- kan. w pełnej eksploatacji wraz z odbiorcami. Zostały zawarte umowy bez ponownych wniosków o

przyłączenie do sieci kanalizacyjnej oraz o zawarciu umowy, ponieważ podmioty działające na terenie Polańczyka (Dedal, Solinka, Plon, Atrium, Amer - Pol) nie zmieniały swej działalności. Zakład nie posiada wniosków, a według naszej wiedzy dotyczyły one ścieków komunalnych (...)" W okresie objętym kontrolą nie odmówiono wprowadzenia ścieków pokąpielowych do kanalizacji.

(Dowód akta kontroli str. 62-66)

2.14. GZK stosował taryfy na odprowadzanie i oczyszczanie ścieków zgodnie z uchwałami Rady Gminy. Uchwały nie wyodrębniały dodatkowych opłat za odprowadzanie wód pokąpielowych, były one traktowane, jako komunalne. Sanatoria w myśl uchwały zaliczono do grupy opłat II – odbiorcy pozostali. Zgodnie z dokumentacją finansową poziom stawek opłat za odprowadzenie ścieków pozwalał na pokrycie kosztów eksploatacji urządzeń kanalizacyjnych.

(Dowód akta kontroli str. 161-162)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W kontroli ustalono, iż umowy z sanatorium Plon i Dedal zostały zawarte w 1999r. a więc przed wejściem ustawy z dnia 7.06.2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, (DZ.U. z 2006 r. Nr 123, poz.858 ze zm.). Zgodnie z art. 33 ust 2 ustawy umowy z dotychczasowymi odbiorcami usług przedsiębiorstwo powinno zawrzeć w terminie 12 miesięcy od otrzymania stosownego zezwolenia. Prezes GZK wyjaśnił, iż: „umowy nie zostały podpisane na nowo przez niedopatrzenie. Nowe umowy zostaną podpisane niezwłocznie”. Umowy z WSK PZL Rzeszów S.A. SU „Dedal” oraz z NZOZ SU „Plon” sp. z o.o. nie zostały zawarte do dnia 30.04.2014 r., w związku z powyższym nie spełniały wymagań art. 6 ust 3 ustawy. Prezes spółki wyjaśnił, iż: „w dniu 03.02.2006 r. Uchwałą Rady Gminy został wprowadzony Regulamin o dostarczaniu wody i odbioru ścieków na terenie Gminy Solina, który w swoich zapisach reguluje postanowienia zawarte w art. 6 Ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków. W latach 2010 – 2014 nie zmieniły się warunki, dopiero w styczniu 2014 r. po doprowadzeniu wody mineralnej z odwiertu IG-2. Wykonane badania ścieków oczyszczonych z dnia 27.03.2014 r. nie wykazały żadnych zmian negatywnych, jednak Zarząd niezwłocznie zleci wykonanie analizy składu chemicznego w ściekach surowych dopływających do urządzeń kanalizacyjnych.”

2. Ustawa weszła w życie w dniu 14.01.2002 r i zgodnie z art. 32 ust. 1 przedsiębiorstwo powinno w terminie 6 miesięcy od tego dnia wystąpić z wnioskiem o udzielenie zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub odprowadzanie ścieków o którym mowa w art. 16 ust. 1 ustawy. Działań takich nie podjęto. Wobec powyższego GZK od 14.07.2002 r. do 28.05.2014 r. prowadziło działalność bez wymaganego zezwolenia. Za zaistniały stan rzeczy ponosili odpowiedzialność członkowie zarządu GZK. W okresie od 7.07.2006 r. do dnia zakończenia kontroli zarząd był jednoosobowy i funkcję tę pełnił pan Tadeusz Jankowski.

Prezes zarządu pan Tadeusz Jankowski wyjaśnił, iż: „Gminny Zakład Komunalny Spółka z o. o. został powołany przez Gminę Solina do realizacji zadań komunalnych a w szczególności do zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Zakład powstał na 100% majątku Gminy Solina i jest traktowany jako

jednostka organizacyjna Gminy. Takie przekonanie nie dawało nam potrzeby uzyskania zezwolenia, o którym mowa w ustawie (...) w art.16 od Gminy na prowadzenie powyższej działalności”.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, że zgodnie z art. 16 ust. 3 ustawy – od obowiązku uzyskania zezwolenia zwolnione są jedynie gminne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej. GZK sp. z o.o. w myśl art. 12 kodeksu spółek handlowych –posiada natomiast osobowość prawną.

Po stwierdzeniu nieprawidłowości GZK podjęło działania w wyniku ,których uzyskało zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbiorowego zapatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków zgodnie z art. 16 ustawy (decyzja Wójta Gminy Solina nr GKÓSRH.7012.78.2014 z dnia 29.05.2014 r.).

(Dowód akta kontroli str.: 58, 62-66, 130-143,224-227)

Uwagi dotyczące badanej działalności

W kontroli ustalono ponadto, iż GZK w Polańczyku nie kontrolował warunków wprowadzania ścieków do kanalizacji gminnej z sanatoriów wykonujących zabiegi kąpielowe. Ścieki te mogą mieć potencjalnie negatywny wpływ na urządzenia kanalizacyjne. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli Gminny Zakład Komunalny Spółka z o. o. w Polańczyku powinien mieć z powyższych względów wiedzę dotyczącą składu ścieków wprowadzanych do urządzeń kanalizacyjnych przez sanatoria.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli , wnosi o:

1. Podjęcie działania w celu zawarcia umów z sanatoriami: WSK PZL Rzeszów S.A. SU „Dedal” oraz z NZOZ SU „Plon” sp. z o.o. zgodnie z art 6 ust. 1 ustawy.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia *[data]*

Kontroler/Kontrolerzy
Artur Rałowski
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura NIK w Rzeszowie

Dyrektor
Wiesław Motyka

.....
podpis